

STORTINGET

Innst. 181 L

(2025–2026)

Innstilling til Stortinget
fra arbeids- og sosialkomiteen

Prop. 33 L (2025–2026)

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Endringer i lov om supplerende stønad ved kort butid (presisering av reglene om behovsprøving)

Til Stortinget

1. Innledning

1.1 Proposisjonens hovedinnhold

I proposisjonen fremmes forslag om endringer i lov 29. april 2005 nr. 21 om supplerende stønad til personar med kort butid i Noreg.

Loven gir personer som har fylt 67 år, og som har liten eller ingen alderspensjon fra folketrygden på grunn av kort eller ingen botid i Norge, krav på supplerende stønad. Videre gir loven utføre flyktninger som har liten eller ingen uføretrygd fra folketrygden på grunn av kort eller ingen botid i Norge, krav på supplerende stønad. Stønadene er subsidiære i forhold til andre inntektskilder og formue, og den gis derfor etter en streng behovsprøving.

Det foreslås i proposisjonen en presisering i reglene om behovsprøving av stønaden, slik at det tydeligere fremgår at formuesgrensen for rett til stønaden er et grunnvilkår som må være oppfylt i hele stønadsperioden, og ikke bare et inngangsvilkår som kun gjelder på vedtakstidspunktet. Videre foreslås det at det tas inn en tilsvarende klargjøring om behovsprøvingen av stønaden mot inntekt. Det foreslås å ta inn disse presiseringene i et nytt fjerde ledd i § 10. Det foreslås at loven trer i kraft straks.

Det vises til proposisjonens kapittel 2, der bakgrunnen for lovforslaget er nærmere redegjort for, herunder gjeldende rett.

Et utkast til hvordan reglene om behovsprøving av supplerende stønad mot formue og inntekt bør tydeliggjøres, har vært på høring. Det er få høringsinstanser som har uttalt seg konkret om den foreslåtte lovendringen.

Det vises til proposisjonens kapittel 3, der høringsuttalelsene er gjort greie for.

1.1.1 DEPARTEMENTETS VURDERING

Tidspunktet for behovsprøvingen mot formue og inntekt bør tydeliggjøres i loven om supplerende stønad, og det er mest hensiktsmessig å gjøre dette gjennom et nytt fjerde ledd i § 10.

Formålet med endringsforslaget er å styrke regelverkets klarhet og forutberegnelighet – både for brukerne og for de ansatte i Arbeids- og velferdsetaten. Endringen er ikke ment å innebære en materiell endring av gjeldende rett, men å tydeliggjøre rettstilstanden slik den allerede praktiseres.

Det er ikke foreslått endringer i regelverket som medfører behov for sanntidsinformasjon fra Skatteetaten i kontrollprosessen. Forslaget innebærer ingen utvidelse av kontrollomfanget eller endring i måten kontrollene gjennomføres, bare en presisering av gjeldende rettstilstand. Den eksisterende praksisen for informasjonsutveksling mellom Skatteetaten og Arbeids- og velferdsetaten berøres derfor ikke av forslaget.

En justering av bestemmelsen vil tydeliggjøre at ordningen med supplerende stønad er en minimumsløsning. I likhet med prøvingen for å kunne mota økonomisk sosialhjelp innebærer prøvingen etter lov

om supplerende stønad en konkret og individuell vurdering.

For å unngå fremtidig tolkningstvil i forbindelse med behovsprøvingen av stønaden mot formue og inntekt som opparbeides under løpende stønadsforhold, vurderes det som hensiktsmessig at loven klargjøres, slik at dette får en tydeligere forankring i loven.

Det legges til grunn at forslaget i proposisjonen ikke er i konflikt med Norges menneskerettslige eller øvrige internasjonale forpliktelser.

Det foreslås at det tas inn et nytt fjerde ledd i § 10, som uttrykkelig angir at retten til stønad faller bort dersom mottakeren eller ektefellen får inntekt eller formue som fører til at grensene fastsatt i loven overstiges. Reguleringen av bortfall av stønad ved endringer av inntekt er formulert tilsvarende som i § 7 om utmåling av stønad, slik at loven i begge tilfeller knytter vurderingen til inntektsgrunnlaget fastsatt etter § 6.

1.2 Økonomiske og administrative konsekvenser

Det er i Prop. 1 S (2025–2026) lagt til grunn et gjennomsnittlig antall på 4 708 mottakere av supplerende stønad. 3 190 av disse er tilknyttet ordningen for personer over 67 år med kort botid, mens 1 519 mottakere omfattes av ordningen for uføre flyktninger med kort botid.

På usikkert grunnlag er det anslått at det årlig fattes vedtak om opphør og tilbakekreving av stønad i om lag 50 saker som følge av at formuesgrensen overskrides. I tillegg anslås det at det fattes vedtak om opphør og tilbakekreving i rundt 150 saker årlig som følge av at inntektsgrensen overskrides.

De foreslåtte lovendringene er presiseringer og klargjøring av gjeldende bestemmelser og medfører dermed ikke økonomiske og administrative konsekvenser. Presiseringen av behovsprøvingen omfatter ikke flere kontroller, og den vil heller ikke pålegge brukerne ytterligere dokumentasjonskrav. Lovendringen vil bidra til at regelverket blir klarere og enklere å praktisere.

2. Komiteens behandling

Som ledd i komiteens behandling av proposisjonen ble det åpnet for skriftlig høring. Komiteen mottok ingen innspill.

Sakens dokumenter er tilgjengelige på sakssiden på stortinget.no.

3. Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Per Vidar Kjølmoen, Morten

Sandanger, Agnes Nærland Viljugrein og Elise Waagen, fra Fremskrittspartiet, Alf Erik Andersen, Bjørnar Laabak, Morten Wold og Sebastian Saltrø Ytrevik, fra Høyre, Amalie Gunnufsen og Anna Molberg, fra Sosialistisk Venstreparti, lederen Marian Hussein, og fra Rødt, Marie Sneve Martinussen, viser til at en ordning med supplerende økonomisk stønad for personer med kort botid i Norge ble varslet i Utjamningsmeldinga våren 1999, og at lov om supplerende stønad til personar med kort butid i Noreg trådte i kraft i 2006. Komiteen vil videre understreke at supplerende stønad er en subsidiær og strengt behovsprøvd ytelse med formål om å sikre et minsteinntektsnivå og avlaste kommunene for varige sosialhjelpsutgifter. Komiteen viser til forslaget om å presisere i loven at retten til supplerende stønad bortfaller dersom mottakeren eller dens ektefelle i løpet av stønadsperioden får inntekt eller formue som overstiger lovens fastsatte grenser.

Komiteen ser i likhet med regjeringen behovet for presiseringer av reglene om behovsprøving for å tydeliggjøre rettstilstanden slik den allerede praktiseres. Komiteen mener dette vil bidra til en klarere og mer tilgjengelig regulering av retten til stønaden, samt at man unngår fremtidig tolkningstvil i forbindelse med behovsprøvingen av stønaden mot formue og inntekt som opparbeides under løpende stønadsforhold.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet ønsker å gå i retning av å redusere antall utelser, og mener det er riktig å avvikle supplerende stønad til personer med kort botid i Norge.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget i løpet av 2026 med en plan for å avvikle supplerende stønad til personer med kort botid i Norge.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til Fremskrittspartiets forslag over.

Disse medlemmer minner om at begrunnelsen for ordningen var å sikre et økonomisk fundament for personer over 67 år med så kort botid at de ikke har tjent opp tilstrekkelig alderspensjon i folketrygda til å greie seg i alderdommen.

Disse medlemmer mener det er bra at de personene det gjelder, kan få en mer langsiktig trygg inntekt i stedet for å måtte gå på økonomisk sosialhjelp, dette avlaster også kommunene. Det vil være uheldig om Fremskrittspartiets forslag får flertall og blir vedtatt.

Disse medlemmer mener imidlertid det er behov for en presisering av regelverket rundt behovsprøving, dersom mottaker eller ektefelle i løpet av stø-

nadsperioden får formue eller inntekt som overstiger fastsatte grenser i loven.

Disse medlemmer støtter på bakgrunn av dette regjeringens forslag til presisering i lov om supplerende stønad til personar med kort botid i Noreg.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt mener det er positivt at regjeringens forslag til presisering i lov om supplerende stønad til personar med kort botid blir henvist til økonomisk sosialhjelp, og at det derfor er uheldig dersom Fremskrittspartiets forslag om innstramminger skulle bli vedtatt.

Disse medlemmer mener likevel at det er et betydelig problem at regjeringen ikke foreslår å øke satse- ne i ordningen. For de som er avhengige av supplerende stønad, er nivået i dag så lavt at mange ikke har nok å leve av. Disse medlemmer viser til at stønaden tidligere lå på nivå med minstepensjon, men at innstramminger under regjeringen Solberg har skapt et økende gap mellom hva en ordinær minstepensjonist og en enslig mottaker av supplerende stønad får utbetalt. Regjeringens forslag til presisering i lov om supplerende stønad til personar med kort botid i Noreg har ikke tatt grep for å tette dette gapet, til tross for at det er godt dokumentert at mange eldre innvandrere lever under fattigdomsgrensa.

Disse medlemmer viser til at for å få en full minstepensjon må man ha bodd i Norge i 40 år. Innvandrere og flyktninger som kommer hit som godt voksne, rekker ikke det før de fyller 67. De kan derfor i stedet få en supplerende stønad. Disse medlemmer viser til at stønaden er et alternativ til sosialhjelp, men er mer forutsigbar. Før var den på nivå med en minstepensjon. De siste årene, som følge av innstramminger under regjeringen Solberg, har det blitt et større gap mellom hva enslige innvandrere får i stønad og hva en ordinær enslig minstepensjonist får i pensjon. De som mottar stønaden, må møte opp hos Nav flere ganger i året for å ikke miste denne.

Disse medlemmer viser til MiRA-senterets høringsvar til departementet og stiller seg bak deres kritikk av regjeringens forslag:

«MiRA-Senteret er kritisk til lovforslaget, da Senteret mener forslaget bidrar til å lovfeste en praksis der mottakerne av supplerende stønad pålegges urimelige krav om oppfølging og dokumentasjon. MiRA-Senteret mener at utformingen og oppfølgingen av loven ikke bør ha reglene om økonomisk sosialhjelp som referansepunkt, men folketrygdloven, da dette vil innebære en større grad av likebehandling mellom eldre innvandrere og andre eldre og uføre innbyggere.»

Disse medlemmer ønsker også å vise til MiRA-senterets høringsvar når det gjelder usikkerhet rundt EØS-regelverket og hvordan regelendringene påvirker innvandrere fra EØS-land:

«Vi ser av høringsnotatet at Departementet konkluderer med at hverken nordisk konvensjon om trygd, EFTA-konvensjonen, eller andre multilaterale konvensjoner som inneholder bestemmelser om minstestandarder for nasjonale trygdeordninger påvirker adgangen til å behovsprøve den supplerende stønaden. MiRA-Senteret mener imidlertid det bør undersøkes nærmere hvorvidt Trygderettens kjennelse fra 16. september 2024 i sak om garantitillegg etter EØS-reglene og konklusjonen om at NAV ikke hadde rett til å betale ut mindre enn minstepensjon til personer med trygdetid fra flere EØS-land, får noen konsekvenser for ordningen med supplerende stønad. Denne saken ble anket 17. mars 2025, og endelig utfall av saken er følgelig ikke avklart.»

Disse medlemmer viser til at supplerende stønad gis etter en streng behovsprøving mot familiens øvrige inntekt og eventuell formue. Disse medlemmer mener at supplerende stønad ikke må innskrenkes til fordel for sosialhjelp som igjen er en mer utrygg ordning.

4. Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget i løpet av 2026, med en plan for å avvikle supplerende stønad for personer med kort botid i Norge.

5. Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene i komiteen fra Arbeiderpartiet og Høyre.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rå Stortinget til å gjøre følgende

vedtak til lov

om endringer i lov om supplerende stønad til personar med kort botid i Noreg (presisering av reglene om behovsprøving)

I

I lov 29. april 2005 nr. 21 om supplerende stønad til personar med kort botid i Noreg skal § 10 nytt fjerde ledd lyde:

Retten til stønad fell bort dersom inntektsgrunnlaget etter § 6 i løpet av stønadsperioden tilsvarar eller er høgare enn full supplerende stønad etter § 5. Det same

gjeld dersom stønadstakaren eller ektemaken får formue over grensa nemnd i § 8 første ledd.

II

Loven trer i kraft straks.

Oslo, i arbeids- og sosialkomiteen, den 24. mars 2026

Marian Hussein

leder

Amalie Gunnufsen

ordfører